

Το πάθος της οργής κατά τον άγιο Ιωάννη της Κρονστάνδης

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Κωνσταντίνος Κίνας, Θεολόγος - Νομικός](#)

Ο άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης (1829-1908) αποτελεί μια σπάνια μορφή. Διακρίθηκε για την εσωτερική πνευματική ζωή, το κοινωνικό έργο αλλά και το συγγραφικό του δραστηριότητα. Ενώ ήταν ακόμη στη ζωή, αγαπήθηκε όσο λίγοι από τον απλό ρωσικό λαό και κυριολεκτικά πλήθη συνέρρεαν, για να πάρουν την ευλογία του. Θεωρείται ένας μεγάλος -σχεδόν σύγχρονός μας- δάσκαλος της ορθόδοξης πίστης και αγάπης, αλλά και ένας από τους μεγαλύτερους θαυματουργούς αγίους της Ορθοδοξίας. Έχει επηρεάσει πολλούς νεότερους αγίους, ανάμεσα τους τον άγιο Σιλουανό[1] τον Αθωνίτη και κατ' επέκταση τον άγιο Σωφρόνιο [2] του Έσσεξ.

Το βιβλίο του «Η εν Χριστώ ζωή» αποτελεί πνευματική αυτοβιογραφία και αποτελεί θησαυρό για την ορθόδοξη πνευματικότητα. Αναφέρεται σε ποικίλα ζητήματα της χριστιανικής θεολογίας, δογματικά, λατρευτικά και ηθικά. Το

σημαντικότερο είναι ότι με απλό και εύληπτο τρόπο παρουσιάζει απαντήσεις σε πρακτικά και καθημερινά θέματα της χριστιανικής ζωής. Σε πολλά διάσπαρτα σημεία επανέρχεται στο πάθος της οργής. Στο παρόν κείμενο παρουσιάζονται τα σημαντικότερα και όχι όλα τα σχετικά σημεία της διδασκαλίας του.

«Αν κατά την λατρεία σκεφθείς ότι ο αδελφός σου έκανε κάτι ανάρμοστο, μην οργισθείς εναντίον του, αλλά να είσαι επιεικής προς το πταίσμα του αναλογιζόμενος κι εσύ ότι κατά τον χρόνο της ζωής σου έσφαλες πολλές φορές, ότι είσαι άνθρωπος με πολλές αδυναμίες, ότι ο Θεός είναι μακρόθυμος και πολυέλεος και συγχωρεί εσένα και όλους μας για τις αδικίες και τις ανομίες μας αναρίθμητες φορές. Να σκέφτεσαι πάντοτε τις λέξεις της Κυριακής Προσευχής: «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» . Οι λέξεις αυτές πρέπει πάντα να μας υπενθυμίζουν ότι κι εμείς οι ίδιοι είμαστε μεγάλοι οφειλέτες, μεγάλοι αμαρτωλοί μπροστά στον Θεό και σκεπτόμενοι αυτό πρέπει να είμαστε ταπεινοί στα βάθη των καρδιών μας και όχι αυστηροί στα πταίσματα των αδελφών μας, οι οποίοι είναι αδύνατοι όπως εμείς. Όπως δεν κρίνουμε αυστηρά τον εαυτό μας, δεν πρέπει να κρίνουμε τους άλλους αυστηρά, γιατί η αδερφοί μας είναι μέλη μας, όπως και εμείς. Το ευερέθιστο και το οργίλο του χαρακτήρα μας προέρχεται από έλλειψη αυτογνωσίας, από εγωισμό και από το γεγονός ότι δεν λαμβάνουμε υπόψη την διαφθορά της φύσης μας, και γνωρίζουμε λίγο τον πράο και ταπεινό Χριστό[3].

Η φιλαυτία και η υπερηφάνεια μας εκδηλώνονται ιδιαίτερα με την ανυπομονησία και το ευερέθιστο, όταν μερικοί δεν μπορούν να υποφέρουν ούτε την παραμικρή δυσαρέσκεια η οποία είτε με πρόθεση είτε χωρίς πρόθεση προκαλείται σε μας από άλλους. Η φιλαυτία και η υπερηφάνεια μας επιθυμεί όλα να είναι όπως τα θέλουμε, να περιβαλλόμαστε από τιμές και ανέσεις στην πρόσκαιρη αυτή ζωή. Επιθυμεί όλοι οι άνθρωποι και η φύση ακόμη να υπακούει γρήγορα και χωρίς αντίρρηση. Ο ανυπόμονος και ευερέθιστος δεν γνωρίζει τον εαυτό του και την ανθρωπότητα και είναι ανάξιος του ονόματος του χριστιανού. Λέγοντας αυτό καταδικάζω πρώτα τον εαυτό μου, γιατί πρώτος εγώ είμαι ανυπόμονος και ευερέθιστος[4].

Θυμώνεις με τον πλησίον σου, τον περιφρονείς, δεν αγαπάς να μιλάς ειρηνικά και με συμπάθεια προς αυτόν γιατί υπάρχει κάτι το τραχύ, το απότομο, το δυσάρεστο για σένα. Το κακό και τα λάθη διορθώνονται με το καλό, την αγάπη, την ευγένεια, την ηπιότητα, την ταπείνωση και την υπομονή[5]. Ενίσχυσε με Κύριε να αγαπώ το πλησίον μου, όπως τον εαυτό μου, και να μην οργίζομαι εναντίον του για κανέναν λόγο και να μην εξυπηρετώ έτσι τον διάβολο[6].

Πόσο γρήγορα κάνουμε το κακό, αλλά πόσο αργά κάνουμε το καλό! Επιθυμώ να είμαι υπομονετικός πριν όμως ενισχύσω την καρδιά στην υπομονή, γίνομαι ευέξαπτος και ανυπόμονος[7]. Διόρθωνε τον εαυτό σου από τα παραπτώματά σου και από την ευσέβεια μην απομακρύνεσαι. Εξέταζε αμερόληπτα τον εαυτό σου. Δεν είσαι άραγε δύσκολος κατά τον χαρακτήρα σου ιδιαίτερα απέναντι στους οικιακούς σου; Ίσως είσαι σκυθρωπός, στρυφνός, ακοινωνήτος και σιωπηλός. Πλάτυνε την καρδιά σου και γίνε κοινωνικός και ευχάριστος, χωρίς όμως να παραδίδεσαι υπερβολικά στην ευθυμία. Να είσαι ευγενικός, όχι προκλητικός και γλυκός στους ελέγχους. «Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω[8]» είπε ο Απόστολος. Υπόφερε μερικά πράγματα, παρερχόμενος αυτά με σιωπή και κάνε ότι δεν τα βλέπεις «η αγάπη τα πάντα υπομένει». Κάποιες φορές εξαιτίας ενός ελέγχου, ο οποίος γίνεται με ανυπομονησία, προκαλείς εχθρότητα, διότι ο έλεγχος δεν έγινε με πνεύμα πραότητας και αγάπης, αλλά με πνεύμα εγωιστικής καθυπόταξης των άλλων[9].

Οφείλουμε να μην είμαστε ευερέθιστοι, οργίλοι και υπερήφανοι, πράγμα το οποίο είναι σύνηθες για την διεφθαρμένη μας φύση, εναντίον εκείνων οι οποίοι είναι οργίλοι, φθονεροί ή υπερήφανοι απέναντι μας. Αντίθετα πρέπει να τους λυπόμαστε, διότι παραδίνονται στις φλόγες της κόλασης και στον πνευματικό θάνατο. Πρέπει να προσευχόμαστε στο Θεό για αυτούς από τα βάθη των καρδιών μας, για να αφαιρέσει ο Κύριος το σκοτάδι από τις ψυχές τους και να φωτίσει τις καρδιές τους με το φως της χάρις του[10].

Να αγρυπνείς στον εαυτό σου, στα πάθη σου, ιδιαίτερα στην καθημερινή ζωή σου, όπου εκδηλώνονται ελεύθερα. Έξω από το σπίτι μας μερικά από τα πάθη μας συνήθως καλύπτονται από άλλα πιο κόσμια πάθη, ενώ μέσα στο σπίτι μας εκδηλώνονται χωρίς προσχήματα.

Όταν ελέγχεις τους υφισταμένους σου για τα σφάλματά τους, απόφυγε επιμελώς την οργή, τον ερεθισμό και την ταραχή και να είσαι ήρεμος, πλήρης αγάπης, αξιοπρεπής και ειρηνικός. Αν ο υφιστάμενός σου, τον οποίον οφείλεις να διορθώσεις προσβληθεί, πες σε αυτόν ότι δεν έχεις πρόθεση να τον προσβάλεις και να τον εξοργίσεις, ότι ειλικρινώς επιθυμείς το καλό του κι ότι θα έπρεπε να είναι συνεπής στο καθήκον του και ότι δεν ανησυχείς γι' αυτόν, αλλά για την αταξία την οποία προξενεί. Μη θίγεις τον εγωισμό του και την αξιοπρέπειά του με το να εξυψώνεις τον εαυτό σου και να ταπεινώνεις αυτόν. Αν αυτή την αδυναμία την έχεις κι εσύ, καλύτερα να αφήσεις την διόρθωση των άλλων και πρώτα να θεραπεύσεις τον εαυτό σου. Σε αντίθετη περίπτωση μόνο θα ερεθίσεις τον αδερφό σου, χωρίς να τον ωφελήσεις ηθικά. Να είσαι επιεικής και ήπιος προς τους άλλους, όταν ακούς τα σφάλματά τους, αναλογιζόμενος ότι κι εσύ έχεις όμοια ή μεγαλύτερα σφάλματα[11].

Να είμαστε πράοι σημαίνει να υπομένουμε την αδικία και την κατάχρηση και να προσευχόμαστε για τους εχθρούς μας[12]. Να αγρυπνείς επιμελώς εναντίον κάθε εκδήλωσης υπερηφάνειας. Συνήθως αυτή εκδηλώνεται ανεπαίσθητα ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια στενοχώριας και οργής εναντίον άλλων για τελείως ασήμαντες αιτίες[13].

Να εκτιμάς στο μέγιστο βαθμό και να διατηρείς πάντοτε χριστιανέ την πραότητα και την ψυχική ευγένεια, την ειρήνη και αγάπη συντρίβοντας με κάθε δυνατό μέσο τις ορμές της φιλαυτίας, μοχθηρίας, οργιλότητας και ταραχής. Μην ταραζέσαι και μην θυμώνεις όταν κανείς λέει μπροστά σου ψέματα ή άδικο ισχυρισμό ή μιλά προσβλητικά ή με θάρρος αποκαλύπτει κάποια από τις αδυναμίες σου ή τα πάθη τα οποία δεν τα είχες υποπτευθεί εξαιτίας της φιλαυτίας. Πάντοτε να σκέφτεσαι πρώτα με ψυχραιμία τι λέει ο αντίπαλος για σένα και αν μετά από αμερόληπτη εξέταση των λόγων και των πράξεών σου, τους βρίσκεις άδικους, τότε ας είναι ήρεμη η συνείδησή σου και να μην προσέχεις τους λόγους των αντιπάλων σου. Επίσης, μπορείς να σιωπάς μπροστά του ή να του εξηγείς το λάθος με ηρεμία, με ευγένεια και με απόλυτη ψυχική αγαθότητα. Αν όμως διαπιστώσεις ότι είσαι ένοχος εκείνου το οποίο αποκαλύπτει σε σένα ο αντίπαλός σου, τότε αφήνοντας κατά μέρος την φιλαυτία και την υπερηφάνεια, ζήτησε συγγνώμη για το σφάλμα σου και προσπάθησε να διορθώσεις στο μέλλον τον εαυτό σου.

Πολλές φορές θυμώνουμε εναντίον ευθέων και ειλικρινών ανθρώπων, διότι ολοφάνερα αποκαλύπτουν τις ανομίες μας. Αυτούς θα έπρεπε να τους εκτιμούμε

και να τους συγχωρούμε, επειδή με τους θαρραλέους λόγους τους συντρίβουν την φιλαυτία μας. Αυτοί είναι με την ηθική έννοια οι χειρουργοί, οι οποίοι αποκόπτουν με λόγο κοφτερό την σήψη της καρδιάς. Εξεγείροντας την φιλαυτία μας, ξυπνούν στην ψυχή μας συναίσθηση της αμαρτίας και ζωντανή αντίδραση[14].

Όταν ο αδελφός σου αμαρτάνει εναντίον σου με οποιονδήποτε τρόπο, -λόγου χάρη αν σε κακολογεί ή μεταφέρει σε άλλον με κακή πρόθεση τους λόγους σου διαστρέφοντάς τους ή σε συκοφαντεί- να μην οργίζεσαι εναντίον του, αλλά να προσπαθείς να βρεις μέσα του τις καλές εκείνες ιδιότητες, οι οποίες υπάρχουν αναμφίβολα σε κάθε άνθρωπο. Να εξετάζεις με αγάπη τις αγαθές ιδιότητες και να περιφρονείς τις εναντίον σου συκοφαντίες ως σκευωρία ανάξια προσοχής και ως απάτη του διαβόλου. Ο Θεός απέναντί μας ενεργεί με παρόμοιο τρόπο καθαρίζοντάς μας με μεγάλη μακροθυμία.

Αν δεν τύχεις προσοχής ή τύχεις περιφρόνησης εκ μέρους των άλλων, μην προσβάλλεσαι γι' αυτό, αλλά λέγε στον εαυτό σου: «Μου αξίζει αυτό. Δόξα σε Σένα Κύριε μου, που παραχώρησες να ατιμασθώ εγώ ο ανάξιος από ανθρώπους όμοιους με μένα». Να δείχνεις πάντα αγάπη προς όλους ιδιαίτερα προς τους συγγενείς σου με ειλικρίνεια και εγκαρδιότητα, ζήλο και δύναμη όχι ψυχρά και χαλαρά, υποκριτικά και ακούσια.

Οφείλουμε να μην λυπόμαστε και να μην ερεθιζόμαστε για τίποτα, διότι με την συχνή στενοχώρια και τον ερεθισμό αποκτάμε την ηθικά και σωματικά πολύ βλαβερή συνήθεια της οργιλότητας. Αντίθετα, όταν υποφέρουμε την αντίθεση με ψυχραιμία, αποκτάμε την καλή και ωφέλιμη συνήθεια να τα υπομένουμε όλα με γαλήνη και υπομονή.

Πολλές αφορμές για αδημονία μπορούν να μας παρουσιαστούν στη ζωή. Αν ερεθιζόμαστε σε κάθε ευκαιρία, η ζωή μας θα είναι σύντομη και εξάλλου τα πράγματα δεν διορθώνονται με την ταραχή, απεναντίας γίνονται χειρότερα. Είναι λοιπόν καλύτερα να είναι κανείς πάντα γαλήνιος, γεμάτος αγάπη και σεβασμό για την ηθικά ασθενή ανθρωπότητα ή για να μιλήσουμε ειδικότερα απέναντι στους φίλους, τους συγγενείς και τους κατωτέρους μας. Ο Κύριος μας δίδαξε να βλέπουμε τις συχνές αμέλειες και τις πτώσεις των ανθρώπων με επιείκεια»[15].

Ο θυμός σύμφωνα με την πατερική διδασκαλία δεν αποτελεί εξαρχής αρνητική ενέργεια. Ο άνθρωπος είναι προικισμένος με αυτή την κινητήρια δύναμη της ψυχής, προκειμένου να αγωνίζεται εναντίον του διαβόλου και της αμαρτίας σύμφωνα με το αποστολικό «οργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε[16]». Όμως στον μεταπτωτικό άνθρωπο η ιδιότητα αυτή έχει παραφθαρεί. Σύμφωνα με τους λόγους του Ιησού: «Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν[17]». Δεν

πρέπει όμως να απελπίζεται όποιος κατατρώχεται από αυτό το πάθος. Η ειρήνη και η πραότητα αποτελούν χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Ο ακόλουθος του Χριστού οφείλει να εκζητεί διαρκώς το έλεος του Θεού, του μόνου που μπορεί να του χαρίσει την απελευθέρωση από την αμαρτία. Το πάθος της οργής εκδηλώνεται με έντονο και εξωτερικό τρόπο. Αυτό μπορεί ο πιστός να το «εκμεταλλευτεί», προκειμένου να επιτύχει ταπείνωση και μετάνοια.

Σύμφωνα με τον άγιο Ιωάννη τον Σιναΐτη: «Όπως το νερό που χύνεται λίγο λίγο στη φωτιά, τη σβήνει τελείως, έτσι και το δάκρυ του αληθινού πένθους σβήνει όλη την φλόγα του θυμού[18]». Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η πραότητα συσχετίζεται άμεσα και αναφέρεται ως η αμέσως επόμενη βαθμίδα μετά το πένθος τόσο στους μακαρισμούς του Κυρίου, όσο και στην Κλίμακα του αγίου Ιωάννη του Σιναΐτη. Το σημαντικό είναι να αναγνωρίζει κανείς την αδυναμία του και να επιθυμεί ειλικρινά να θεραπευτεί. Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να αποκομίσει κανείς ωφέλεια από την συχνή ανάγνωση και μελέτη λόγων αγίων σχετικά με το πάθος της οργής. Η σχετική διδασκαλία του αγίου Ιωάννης της Κρονστάνδης δύναται να συμβάλει καθοριστικά στην προσπάθεια αυτή.

Παραπομπές:

[1] Ο άγιος Σιλουανός δεν κατάφερε να συναντήσει ποτέ τον άγιο Ιωάννη της Κρονστάνδης. Πριν το τέλος της στρατιωτικής θητείας ο λαϊκός τότε Συμεών επισκέφτηκε τον άγιο Ιωάννη. Όμως επειδή δεν τον βρήκε, έγραψε ένα σημείωμα: «Άγιε Πάτερ, θέλω να γίνω μοναχός. Προσευχηθείτε να μη με κρατήσει ο κόσμος». Από την ημέρα εκείνη οι φλόγες του Άδη βούιζαν γύρω του συνεχώς: στην αμαξοστοιχία, στο πλοίο ακόμη και στον Άθωνα, στη Μονή, στον Ναό, παντού. Αρχιμ. Σωφρονίου, Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, Έσσεξ Αγγλίας 1995, σελ.24

[2] Πολλές χαρακτηριστικές έννοιες της θεολογίας του γέροντα Σωφρονίου αποτελούν κοινό τόπο και στη διδασκαλία του αγίου Ιωάννη της Κρονστάνδης. Ενδεικτικά αναφέρονται η Θεοεγκατάλειψη και η προσευχή υπέρ όλων των ανθρώπων.

[3] Αγίου Ιωάννη της Κρονστάνδης, Ή έν Χριστῶ ζωή, εκδ. Το Περιβόλι της Παναγίας, Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 137

[4] Σελ. 181

[\[5\]](#) Σελ. 185

[\[6\]](#) Σελ. 186

[\[7\]](#) Σελ. 201

[\[8\]](#) Α΄ Κορινθίους, 16.14

[\[9\]](#) Σελ. 203

[\[10\]](#) Σελ. 240

[\[11\]](#) Σελ. 252-253

[\[12\]](#) Σελ. 265

[\[13\]](#) Σελ. 267

[\[14\]](#) Σελ 270-271

[\[15\]](#) Σελ. 276-277

[\[16\]](#) Εφεσίους, 4.26

[\[17\]](#) Ματθ. 5.4

[\[18\]](#) Αγίου Ιωάννη του Σιναΐτη, Κλίμαξ, εκδ. Ι.Μ. Παρακλήτου, Ωρωπός 1999, σελ. 157

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN